

## Research article

### Knowledge, attitude and behaviors of oral health care of Students grade 4–6 in Amnogywet school Sriprachan District, Suphanburi Province

#### Kultida Praphayon

Public Health Technical Office  
Lampo District Health  
Promoting Hospital

#### Chadaporn Rojbaothong

Public Health Technical Office  
Saonoy District Health  
Promoting Hospital

#### Warunee Sudta

Instructor,  
Senior Professional Level  
Sirindhorn college of  
Public Health Suphanburi

#### Abstract

The objective of this study was to explore the knowledge, attitudes and behaviors of oral health care of students grade 4–6 in Amnogywet school, Sriprachan District Suphanburi Province. Data providers were 166 students in Amnogywet school, Sriprachan District, Suphanburi Province. Descriptive statistics used for data analysis were frequency and percentages.

The results showed that 1) students had knowledge of teeth, the most known was ‘we have two sets of permanent teeth and milk teeth’ and the followed was ‘fluoride toothpaste to prevent tooth decay and brushing after every meal is the best oral care’ 2) students had an attitude regarding oral health care, the most score was on ‘brushing teeth before coming to school and before bedtime does not waste time’ 3) students had regular oral health behaviors; the most was ‘brush the teeth in the morning’ and the followed was ‘the use of toothpaste that contains fluoride’ and 4) students drank plain milk regularly.

Conclusion: Amnogywet school students knew that they had to brush their teeth after meal. They thought brushing teeth before coming to school and before bedtime did not waste time. Moreover, they brushed teeth in the morning using fluoride toothpastes and drank plain milk regularly.

**Keywords:** knowledge, attitude, behavior

#### Corresponding author

Kultida Praphayon

**E-mail:** praphayon-pingpong@hotmail.com

**Received date:** 6 February 2019

**Revised date:** 7 May 2019

**Accepted date:** 27 May 2019

## บทความวิจัย (Research article)

### ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

#### กุลธิดา ประภายนต์

นักวิชาการสาธารณสุข  
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล  
วัดลำโพ

#### ชภาพร โจนบัวทอง

นักวิชาการสาธารณสุข  
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล  
เสาน้อย

#### วารุณี สุตตา

วิทยาจารย์ชำนาญการพิเศษ  
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร  
จังหวัดสุพรรณบุรี

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการวิจัยในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 166 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีความรู้เรื่อง ฟันคนเรามี 2 ชุด คือ ฟันแท้และฟันน้ำนม รองลงมาคือ ควรใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์เพื่อป้องกันฟันผุและการแปรงฟันหลังอาหารทุกมื้อเป็นการดูแลสุขภาพช่องปากที่ดีที่สุด 2) นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากในเรื่อง การแปรงฟันก่อนมาโรงเรียนและก่อนนอนไม่ทำให้เสียเวลา 3) นักเรียนมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่ปฏิบัติเป็นประจำคือ การแปรงฟันตอนเช้า รองลงมาคือ การใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ และ 4) นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคที่ปฏิบัติเป็นประจำคือ การดื่มนมรสจืด

สรุปผล: นักเรียนโรงเรียนอานวยเวทย์มีความรู้เรื่องการแปรงฟันหลังอาหารทุกมื้อเป็นการดูแลสุขภาพช่องปากที่ดีที่สุด มีทัศนคติในเรื่องการแปรงฟันก่อนมาโรงเรียนและก่อนนอนไม่ได้ทำให้เสียเวลา มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากคือ การแปรงฟันตอนเช้าและการใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ ส่วนพฤติกรรมการบริโภคคือ การดื่มนมรสจืด

**คำสำคัญ :** ความรู้; ทักษะ; พฤติกรรม

#### ผู้รับผิดชอบบทความ:

กุลธิดา ประภายนต์  
อีเมลล์: prapayon-pingpong@hotmail.com  
วันที่ได้รับต้นฉบับ: 6 กุมภาพันธ์ 2562  
วันที่แก้ไขบทความ: 7 พฤษภาคม 2562  
วันตอบรับบทความ: 27 พฤษภาคม 2562

## บทนำ

สุขภาพช่องปากเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคในช่องปาก เช่น โรคฟันผุ โรคเหงือกอักเสบ ดังนั้นการมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก เพราะถ้ามีความรู้แต่มีทัศนคติต่อการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากที่ไม่ดี ก็จะทำให้ไม่เกิดการปฏิบัติเพื่อดูแลสุขภาพช่องปากของตนเอง โอกาสในการเกิดโรคในช่องปากและโอกาสเกิดความรุนแรงของโรคในช่องปากต่างๆ ก็จะมีเพิ่มมากขึ้น ถ้าปล่อยปละละเลยขาดการดูแลก็จะทำให้เกิดการสูญเสียฟันและจะเกิดผลเสียต่อสุขภาพตามมาด้วย ดังนั้นการดูแลสุขภาพช่องปากนอกจากจะมีความรู้ที่ถูกต้องแล้วจะต้องมีทัศนคติที่ดีและมีพฤติกรรมในการปฏิบัติอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอด้วย จึงจะทำให้ช่วยลดโอกาสเกิดโรคต่างๆ ในช่องปาก<sup>1</sup>

จากการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติของสำนักงานทันตสาธารณสุขย้อนหลัง 3 ครั้ง ที่มีการสำรวจทุก 5 ปี พบว่า ผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2550 ในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปี มีฟันผุ ร้อยละ 56.9 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.6 ซี่ต่อคน<sup>2</sup> ผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2555 มีฟันผุ ร้อยละ 52.3 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.3 ซี่ต่อคน<sup>3</sup> และผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นการสำรวจครั้งล่าสุดมีฟันผุ ร้อยละ 52.0 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.4 ซี่ต่อคน<sup>4</sup> ซึ่งจะเห็นได้ว่าร้อยละของการเกิดโรคฟันผุมีค่าค่อนข้างคงที่

จังหวัดสุพรรณบุรี ได้มีการการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องเพื่อประเมินการดำเนินงานตามกลุ่มอายุ เป็นประจำปี โดยผลการสำรวจในปี พ.ศ. 2559 พบว่า ในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปี มีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 24.2 และมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 0.7 ซี่ต่อคน<sup>5</sup> เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 8 ที่พบว่าในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปี มีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 52.0 และมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.4 ซี่ต่อคน<sup>4</sup> ซึ่งจะเห็นได้ว่าในจังหวัดสุพรรณบุรี มีอัตราการเกิดโรคฟันผุและค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ที่ต่ำกว่าผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศในการสำรวจครั้งล่าสุด

สำหรับผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของอำเภอศรีประจันต์ปี 2559 พบว่า ในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปี มีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 31.5 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.0 ซี่ต่อคน<sup>5</sup> และผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า มีอัตราการเกิดโรค ฟันผุ ร้อยละ 63.6 และมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 0.9 ซี่ต่อคน<sup>6</sup> จะเห็นได้ว่า โรงเรียนอานวยเวทย์ มีอัตราการเกิดโรคฟันผุที่สูงกว่าทั้งในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับประเทศด้วย

ถึงแม้ว่าอัตราการเกิดโรคฟันผุในภาพรวมของจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น จะต่ำกว่าผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติของสำนักงานทันตสาธารณสุข ครั้งที่ 8 แต่เมื่อมองในระดับอำเภอของจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในปี 2557 อำเภอสองพี่น้อง มีอัตราการเกิดโรคฟันผุสูงที่สุด ร้อยละ 63.5 รองลงมาคือ อำเภอบางปลาม้า มีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 51.1 ในปี 2558 อำเภอเดิมบางนางบวช มีอัตราการเกิดโรคฟันผุสูงที่สุด ร้อยละ 39.9 รองลงมาคือ อำเภอด่านช้าง มีอัตราการเกิดฟันผุ ร้อยละ 39.8 และในปี 2559 อำเภอเดิมบางนางบวช มีอัตราการเกิดโรคฟันผุสูงที่สุด ร้อยละ 28.8 รองลงมาคือ อำเภอสองพี่น้อง มีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 37.0 สำหรับอำเภอ

ศรีประจันต์ พบว่า ในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปี มีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 39.2, 39.6 และ 31.5 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 0.9, 0.8 และ 1.0 ซึ่งต่อคน ตามลำดับ<sup>5,7,8</sup> จะเห็นได้ว่า ในการสำรวจปี 2557, 2558 และ 2559 นั้น อำเภอศรีประจันต์จะมีอัตราการเกิดโรคฟันผุที่ไม่คงที่ และเป็นอำเภอที่มีอัตราการเกิดโรคฟันผุที่สูงเป็นอันดับที่ 3 ของจังหวัดและสูงกว่าในระดับจังหวัดด้วย

จากผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอานวยเวทย์ ย้อนหลัง 3 ปี คือปีพ.ศ. 2557, 2558 และ 2559 พบว่าในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปี มีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 14.9, 22.6 และ 27.3 และมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 0.4, 0.5 และ 0.6 ตามลำดับ<sup>6,9,10</sup> จะเห็นได้ว่าโรงเรียนอานวยเวทย์มีอัตราการเกิดโรคฟันผุที่เพิ่มสูงขึ้น ถึงแม้ว่าโรงเรียนอานวยเวทย์จะไม่ได้มีอัตราการเกิดโรคฟันผุที่สูงสุดในอำเภอและได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากเป็นประจำทุกปีโดยทันตบุคลากรจากโรงพยาบาลศรีประจันต์และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านม่วงก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ได้รับการให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปากเท่าที่ควร ประกอบกับโรงเรียนอานวยเวทย์เป็นโรงเรียนเอกชนที่มีนักเรียนจำนวนมาก กิจกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันในโรงเรียนที่จัดขึ้นก็เป็นกิจกรรมที่ไม่มีความเข้มงวดพอ และยังมีสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนและบริเวณโดยรอบที่เอื้อต่อการเกิดโรคฟันผุ เช่น ร้านขายขนมกรุบกรอบ น้ำอัดลม ลูกอม เป็นต้น ซึ่งร้านค้าดังกล่าวล้วนเป็นร้านค้าของทางโรงเรียนทั้งสิ้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากของกลุ่มเด็กวัยเรียนต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

### วัสดุและวิธีการ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research)

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 283 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 166 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Yamanae<sup>11</sup> และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling)

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบ
2. ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก มีลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

3. ทักษะเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

4. พฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

โดยมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

ด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก = 0.61

ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก = 0.58

ด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก = 0.64

### ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- ผู้วิจัยขออนุมัติหนังสือจากวิทยาลัยฯ ถึงโรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

- ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แต่ละชั้นเรียนพร้อมทั้งอธิบายการตอบแบบสอบถามให้ฟัง

- ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลทั้งหมดก่อนนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ

### ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีสาระสำคัญดังนี้

#### 1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 58.4 เพศชายร้อยละ 41.6 ส่วนใหญ่มีอายุ 10 ปี ร้อยละ 45.8 ศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุดร้อยละ 35.5 นักเรียนได้รับเงินมาโรงเรียนวันละ 40-49 บาทมากที่สุดร้อยละ 31.3 เคยได้รับการตรวจฟันร้อยละ 100.0 ได้รับความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากจากหมอฟันร้อยละ 77.1

#### 2. ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องฟันคนเรามี 2 ชุด คือ ฟันแท้และฟันน้ำนมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 97.6 รองลงมาคือ ควรใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์เพื่อป้องกันฟันผุและการแปรงฟันหลังอาหารทุกมื้อเป็นการดูแลสุขภาพช่องปากที่ดีที่สุดคิดเป็นร้อยละ 94.6 และเรื่องที่นักเรียนตอบถูกน้อยที่สุดคือ การใช้แปรงสีฟันที่มีขนแปรงแข็งดีกว่าการใช้แปรงสีฟันที่มีขนนุ่ม ร้อยละ 16.3

**ตารางที่ 1** จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก (n = 166)

| ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแล<br>สุขภาพช่องปาก                                    | ระดับความคิดเห็น      |              |              |                  |                          |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------------------|--------------|--------------|------------------|--------------------------|
|                                                                             | เห็นด้วย<br>อย่างยิ่ง | เห็นด้วย     | ไม่แน่ใจ     | ไม่เห็น-<br>ด้วย | ไม่เห็นด้วย<br>อย่างยิ่ง |
| การแปรงฟันก่อนมาโรงเรียนไม่ได้<br>เป็นสิ่งที่ทำให้เสียเวลา                  | 121<br>(72.9)         | 40<br>(24.1) | 3<br>(1.8)   | 0<br>(0.0)       | 2<br>(1.2)               |
| การแปรงฟันก่อนนอนไม่ได้ทำให้<br>เสียเวลามาก                                 | 116<br>(69.9)         | 45<br>(27.1) | 5<br>(3.0)   | 0<br>(0.0)       | 0<br>(0.0)               |
| รู้สึกว้าฟันสะอาดมากขึ้นเมื่อใช้ไหม<br>ขัดฟัน                               | 31<br>(18.7)          | 39<br>(23.5) | 74<br>(44.6) | 15<br>(9.0)      | 7<br>(4.2)               |
| นักเรียนชอบการแปรงฟัน                                                       | 101<br>(60.9)         | 51<br>(30.7) | 12<br>(7.3)  | 1<br>(0.6)       | 1<br>(0.6)               |
| ถ้ามีประสบการณ์ในการทำฟันที่ดีจะ<br>ไม่เกิดความกลัวการทำฟันในครั้ง<br>ต่อไป | 50<br>(30.1)          | 59<br>(35.5) | 46<br>(27.8) | 9<br>(5.4)       | 2<br>(1.2)               |
| แม้จะง่วงนอนนักเรียนก็จะพยายาม<br>แปรงฟันให้สะอาด                           | 90<br>(54.2)          | 51<br>(30.7) | 20<br>(12.1) | 3<br>(1.8)       | 2<br>(1.2)               |
| นักเรียนจำเป็นต้องแปรงฟันทุกวัน<br>อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง                   | 111<br>(66.9)         | 44<br>(26.5) | 6<br>(3.6)   | 3<br>(1.8)       | 2<br>(1.2)               |
| ถ้าลืมเอาแปรงสีฟันมานักเรียนไม่<br>สามารถยืมแปรงของเพื่อนใช้ก่อนได้         | 106<br>(63.9)         | 33<br>(19.9) | 12<br>(7.3)  | 93<br>(5.4)      | 6<br>(3.6)               |
| การแปรงฟันนานๆ ถ้าไม่ถูกวิธีก็ไม่<br>สามารถทำให้ฟันสะอาดได้                 | 50<br>(30.1)          | 34<br>(20.5) | 53<br>(31.9) | 19<br>(11.5)     | 10<br>(6.0)              |
| เราควรไปอุดฟันเมื่อตอนยังไม่มี<br>อาการปวดฟัน                               | 9<br>(5.4)            | 14<br>(8.4)  | 66<br>(39.8) | 37<br>(22.3)     | 40<br>(24.1)             |

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากในเรื่อง การแปรงฟันก่อนมาโรงเรียนไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำให้เสียเวลามากที่สุด ร้อยละ 72.9 รองลงมาคือ การแปรงฟันก่อนนอนไม่ได้ทำให้เสียเวลามาก ร้อยละ 69.9 และนักเรียนจำเป็นต้องแปรงฟันทุกวันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง ร้อยละ 66.9

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติการดูแลสุขภาพช่องปากจำแนกรายข้อ

| ทัศนคติการดูแลสุขภาพช่องปาก                                         | $\bar{X}$   | S.D.        | การแปลผล   |
|---------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|------------|
| การแปรงฟันก่อนมาโรงเรียนไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำให้เสียเวลา              | 4.69        | 0.57        | มากที่สุด  |
| การแปรงฟันก่อนนอนไม่ได้ทำให้เสียเวลามาก                             | 4.67        | 0.53        | มากที่สุด  |
| รู้สึกวุ่นวายฟันสะอาดมากขึ้นเมื่อใช้ไหมขัดฟัน                       | 3.43        | 1.02        | มาก        |
| นักเรียนชอบการแปรงฟัน                                               | 4.51        | 0.71        | มากที่สุด  |
| ถ้ามีประสบการณ์ในการทำฟันที่ดีจะไม่เกิดความกลัวการทำฟันในครั้งต่อไป | 3.88        | 0.94        | มาก        |
| แม้จะง่วงนอนนักเรียนก็จะพยายามแปรงฟันให้สะอาด                       | 4.35        | 0.85        | มาก        |
| นักเรียนจำเป็นต้องแปรงฟันทุกวันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง               | 4.56        | 0.75        | มากที่สุด  |
| ถ้าลืมเอาแปรงสีฟันมานักเรียนไม่สามารถยืมแปรงของเพื่อนใช้ก่อนได้     | 4.35        | 1.06        | มาก        |
| การแปรงฟันนานๆ ถ้าไม่ถูกวิธีก็ไม่สามารถทำให้ฟันสะอาดได้             | 3.52        | 1.20        | มาก        |
| เราควรไปอุดฟันเมื่อตอนยังไม่มีอาการปวดฟัน                           | 2.49        | 1.11        | น้อย       |
| <b>รวม</b>                                                          | <b>4.04</b> | <b>0.87</b> | <b>มาก</b> |

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีทัศนคติการดูแลสุขภาพช่องปากโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องอยู่ในระดับมากที่สุดเรื่อง การแปรงฟันก่อนมาโรงเรียนไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำให้เสียเวลา รองลงมาคือ การแปรงฟันก่อนนอนไม่ได้ทำให้เสียเวลามากและนักเรียนจำเป็นต้องแปรงฟันทุกวันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง ตามลำดับ

#### 4. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอสครีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำแนกรายข้อ (n = 166)

| พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพ              | ระดับของการปฏิบัติ    |                   |                  |                |                   |
|-------------------------------------|-----------------------|-------------------|------------------|----------------|-------------------|
|                                     | เป็นประจำ<br>ทุกครั้ง | เกือบทุก<br>ครั้ง | เป็น<br>บางครั้ง | นาน ๆ<br>ครั้ง | ไม่เคย<br>ปฏิบัติ |
| <b>พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก</b> |                       |                   |                  |                |                   |
| การแปรงฟันตอนเช้า                   | 142<br>(85.6)         | 18<br>(10.8)      | 5<br>(3.0)       | 1<br>(0.6)     | 0<br>(0.0)        |
| การแปรงฟันก่อนนอน                   | 82<br>(49.4)          | 48<br>(28.9)      | 32<br>(19.3)     | 2<br>(1.2)     | 2<br>(1.2)        |

**ตารางที่ 3** จำนวนและร้อยละพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6  
จำแนกรายข้อ (n = 166) (ต่อ)

| พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพ                              | ระดับของการปฏิบัติ    |                   |                  |                |                   |
|-----------------------------------------------------|-----------------------|-------------------|------------------|----------------|-------------------|
|                                                     | เป็นประจำ<br>ทุกครั้ง | เกือบทุก<br>ครั้ง | เป็น<br>บางครั้ง | นาน ๆ<br>ครั้ง | ไม่เคย<br>ปฏิบัติ |
| การใชยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์                | 93<br>(56.0)          | 32<br>(19.3)      | 31<br>(18.7)     | 3<br>(1.8)     | 7<br>(4.2)        |
| การใช้ไหมขัดฟัน                                     | 12<br>(7.2)           | 18<br>(10.8)      | 31<br>(18.7)     | 25<br>(15.1)   | 80<br>(48.2)      |
| การส่องกระจกตรวจฟันและความสะอาด<br>ช่องปากด้วยตนเอง | 53<br>(31.9)          | 46<br>(27.7)      | 32<br>(19.3)     | 16<br>(9.6)    | 19<br>(11.4)      |
| <b>พฤติกรรมการบริโภค</b>                            |                       |                   |                  |                |                   |
| การดื่มนมรสจืด                                      | 95<br>(57.2)          | 42<br>(25.3)      | 22<br>(13.3)     | 5<br>(3.0)     | 2<br>(1.2)        |
| การดื่มน้ำอัดลม                                     | 21<br>(12.6)          | 49<br>(29.5)      | 64<br>(38.6)     | 30<br>(18.1)   | 2<br>(1.2)        |
| การทานลูกอม                                         | 8<br>(4.8)            | 39<br>(23.5)      | 65<br>(39.2)     | 48<br>(28.9)   | 6<br>(3.6)        |
| การทานขนมเหนียวติดฟันง่าย                           | 15<br>(9.0)           | 21<br>(12.7)      | 53<br>(31.9)     | 63<br>(38.0)   | 14<br>(8.4)       |
| การทานขนมกรุบกรอบ                                   | 54<br>(32.5)          | 64<br>(38.6)      | 35<br>(21.1)     | 12<br>(7.2)    | 1<br>(0.6)        |

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้งมากที่สุดในเรื่อง การแปรงฟันตอนเช้า ร้อยละ 85.6 รองลงมาคือ การใชยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ ร้อยละ 56.0 ส่วนพฤติกรรมที่นักเรียนไม่เคยปฏิบัติเลยคือการใช้ไหมขัดฟัน ร้อยละ 48.2 ด้านพฤติกรรมการบริโภค พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้งมากที่สุดคือ การดื่มนมรสจืด ร้อยละ 57.2 รองลงมาคือ การทานขนมกรุบกรอบ ร้อยละ 32.5

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากจำแนกรายข้อ

| พฤติกรรม                                        | $\bar{X}$   | S.D.        | การแปลผล   |
|-------------------------------------------------|-------------|-------------|------------|
| <b>พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก</b>             |             |             |            |
| การแปรงฟันตอนเช้า                               | 4.81        | 0.25        | มากที่สุด  |
| การแปรงฟันก่อนนอน                               | 4.24        | 0.79        | มาก        |
| การใช้อยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์          | 4.21        | 1.15        | มาก        |
| การใช้ไหมขัดฟัน                                 | 2.14        | 1.73        | น้อย       |
| การส่องกระจกตรวจฟันและความสะอาดช่องปากด้วยตนเอง | 3.59        | 1.76        | มาก        |
| <b>รวม</b>                                      | <b>3.79</b> | <b>1.14</b> | <b>มาก</b> |

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุดคือ การแปรงฟันตอนเช้า ส่วนพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำในระดับมากคือ การแปรงฟันก่อนนอน การใช้อยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์และการส่องกระจกตรวจฟันและความสะอาดช่องปากด้วยตนเอง ส่วนพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติระดับน้อยคือ การใช้ไหมขัดฟัน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการการบริโภคจำแนกรายข้อ

| พฤติกรรม                  | $\bar{X}$   | S.D.        | การแปลผล       |
|---------------------------|-------------|-------------|----------------|
| <b>พฤติกรรมการบริโภค</b>  |             |             |                |
| การดื่มนมรสจืด            | 4.34        | 0.82        | มากที่สุด      |
| การดื่มน้ำอัดลม           | 2.66        | 0.91        | ปานกลาง        |
| การทานลูกอม               | 3.03        | 0.86        | ปานกลาง        |
| การทานขนมเหนียวติดฟันง่าย | 3.24        | 1.15        | ปานกลาง        |
| การทานขนมกรุบกรอบ         | 2.05        | 0.88        | น้อย           |
| <b>รวม</b>                | <b>3.06</b> | <b>0.92</b> | <b>ปานกลาง</b> |

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุดคือ การดื่มนมรสจืด พฤติกรรมการบริโภคที่ปฏิบัติระดับปานกลางได้แก่ การทานขนมเหนียวติดฟันง่าย การทานลูกอมและการดื่มน้ำอัดลม ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมที่ปฏิบัติในระดับน้อยได้แก่ การทานขนมกรุบกรอบ

## บทวิจารณ์

จากผลการศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอานวยเวทย์ อำเภอสครีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความรู้ในเรื่องฟันของคนเรามี 2 ชุด คือฟันแท้และฟันน้ำนม และการแปรงฟันหลังอาหารทุกมื้อเป็นการดูแลสุขภาพช่องปากที่ดีที่สุด น่าจะเป็นผลมาจากการได้รับความรู้จากในชั้นเรียนและการมีทันตบุคลากรเข้าไปให้บริการทันตกรรมและให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพในโรงเรียน

ด้านทัศนคติการดูแลสุขภาพช่องปากพบว่า นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องการจำเป็นต้องแปรงฟันทุกวันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้งและชอบการแปรงฟัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Zhu L, Petersen PE, Wang HY, Bian JY and Zhang BX<sup>11</sup> ที่ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก ทักษะและพฤติกรรมในกลุ่มวัยรุ่นช่วงอายุ 12 ปีและ 18 ปี ในประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการแปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้งและใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ และสอดคล้องกับสิยาภา พันธ์แก้ว วัชรสินธุ์<sup>12</sup> ที่ศึกษาความรู้ ทักษะ พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพและสภาวะสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียนมีการแปรงฟันทุกวันและแปรงอย่างถูกวิธี

ด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในเรื่องการแปรงฟันตอนเช้าและการใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์สอดคล้องกับการศึกษาของ Zhu L, Petersen PE, Wang HY, Bian JY and Zhang BX<sup>12</sup> ที่ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก ทักษะ และพฤติกรรมในกลุ่มวัยรุ่นช่วงอายุ 12 ปีและ 18 ปี ในประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการแปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้งและใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ ส่วนพฤติกรรมที่นักเรียนไม่เคยปฏิบัติเลยคือการใช้ไหมขัดฟัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสิยาภา พันธ์แก้ว วัชรสินธุ์<sup>13</sup> ที่ศึกษาความรู้ ทักษะ พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพและสภาวะสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการทำความสะอาดช่องปากที่เหมาะสมในเรื่องการแปรงฟันและการใช้ไหมขัดฟัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และเป็นโรงเรียนเอกชนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนอาจยังไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้เท่าที่ควรจะเห็นได้จากการที่ยังมีร้านค้าจำหน่ายขนมกรุบกรอบ ลูกอม น้ำอัดลมอยู่บริเวณภายในโรงเรียนโดยร้านค้าดังกล่าวเป็นการบริหารจัดการของโรงเรียนเองทั้งสิ้น

ด้านพฤติกรรมการบริโภค พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคในเรื่องดื่มนมรสจืด สอดคล้องกับการศึกษาของบังอร กล้าสุวรรณ และปิยะนุช เอกก้านตรง<sup>14</sup> ที่ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ก้าวสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมในการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์โดยการดื่มนมรสจืดทุกวัน และยังพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคในเรื่อง การทานขนมกรุบกรอบ การทานลูกอมและการดื่มน้ำอัดลม อาจเนื่องมาจากการที่โรงเรียนมีร้านค้าจำหน่ายอยู่ภายในโรงเรียนโดยการบริหารจัดการของโรงเรียนเองและการไม่มีนโยบายในการจำกัดประเภทของขนมที่จำหน่าย จึงทำให้นักเรียนสามารถหาซื้อได้โดยง่าย

### สรุปผลการวิจัย

นักเรียนโรงเรียนอานวยเวชย์มีความรู้เรื่องการแปรงฟันหลังอาหารทุกมื้อเป็นการดูแลสุขภาพช่องปากที่ดีที่สุด มีทัศนคติในเรื่องการแปรงฟันก่อนมาโรงเรียนและก่อนนอนไม่ทำให้เสียเวลา มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากคือการแปรงฟันตอนเช้าและการใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ ส่วนพฤติกรรมกรรมการบริโภคคือ การดื่มนมรสจืด

### ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาแบบกึ่งทดลอง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากระหว่างกลุ่มที่ได้รับและกลุ่มที่ไม่ได้รับความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากว่ามีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่แตกต่างหรือไม่ อย่างไร และส่งผลต่อสุขภาพช่องปากอย่างไร
2. ควรมีการศึกษาเชิงลึกด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของครูในโรงเรียนเพื่อนำไปเป็นแนวทางให้การส่งเสริมให้ครูได้มีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากที่เหมาะสมและถูกต้องต่อไป

### เอกสารอ้างอิง

1. ภาสกร ศรีไทย. **พฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กอายุ 0-3 ปี ตำบลยางม่วง อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี**. สุพรรณบุรี: วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดสุพรรณบุรี;2554.
2. กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. **รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งที่ 6 ประเทศไทย พ.ศ.2549-2550**. นนทบุรี: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก;2551.
3. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. **รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งที่ 7 ประเทศไทย พ.ศ.2555**. นนทบุรี : สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข;2556.
4. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. **รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งที่ 8 ประเทศไทย พ.ศ.2560**. กรุงเทพฯ : บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด;2561.
5. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี. **การสำรวจเพื่อประเมินการดำเนินงานตามกลุ่มอายุ จังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ 2559**. สุพรรณบุรี: งานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี;2559.
6. โรงพยาบาลศรีประจันต์. **แบบสำรวจสภาวะช่องปากและพฤติกรรมในเด็กประถมศึกษา**. สุพรรณบุรี: โรงพยาบาลศรีประจันต์;2559.

## เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

7. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี. **การสำรวจเพื่อประเมินการดำเนินงานตามกลุ่มอายุ จังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ 2557**. สุพรรณบุรี: งานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี;2557.
8. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี. **การสำรวจเพื่อประเมินการดำเนินงานตามกลุ่มอายุ จังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ 2558**. สุพรรณบุรี: งานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี;2558.
9. โรงพยาบาลศรีประจันต์. **แบบสำรวจสภาวะช่องปากและพฤติกรรมในเด็ก ประถมศึกษา**. สุพรรณบุรี: โรงพยาบาลศรีประจันต์;2557.
10. โรงพยาบาลศรีประจันต์. **แบบสำรวจสภาวะช่องปากและพฤติกรรมในเด็ก ประถมศึกษา**. สุพรรณบุรี: โรงพยาบาลศรีประจันต์;2558.
11. ธาณิชร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS และ AMOS**. พิมพ์ครั้งที่ 13.กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี;2555.
12. Zhu L, Petersen PE, Wang HY, Bian JY and Zhang BX. Oral health knowledge, attitudes and behaviour of children and adolescents in China. *Int Dent J* 2003;53:289-298.
13. ลียามา พนังแก้ว วัชรสินธุ์. **ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพและสภาวะสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4;2556:1-17.
14. บังอร กล้าสุวรรณ และปิยะนุช เอกก้านตรง. **ความรู้ ทักษะและพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ก้าวสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ระดับเพชร เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 10 และ 12. วารสารศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น** 2552;3(1):99-113.